

Reis door de Grote Leegte

Reis door de Grote Leegte

Een zware beproeving in de Canadese wildernis

Bart de Haas

Eerste druk 2016
Tweede druk 2018

Schrijver: Bart de Haas
Omslag foto: Karin de Haas
Illustraties: Bart de Haas
ISBN: 9789402149364
© 2016 Bart de Haas

Inhoud

Voorwoord	1
Inleiding	3
1 Het onbezorgde leven van een woudloper	5
2 De hel	11
Hij die door het water liep en zijn geest verloor	11
3 Ik ga door het gordijn	13
Het zingende water verjaagt de duivel	16
De wind die mij onderdak gaf	23
De wilg die warmte geeft	29
4 Op zoek naar het Paradijs	41
Het kamp van de koude nevel	41
Grootvader spar neemt mij in zijn armen	44
5 Tijdelijke vestiging in het woeste land	49
Etende bever die gegeten werd	49
6 Het vertrek	83
De zoete vallei die naar het noorden kijkt	87
7 De beproeving	89
De koude hel en de geest van de jeneverbes	93
De berg van de koude botten	101

8 De overwinning	102
De beloning van vader zoon	104
De wakende beer	107
De whisky jack en de huilende tweevoeter	111
De kolibrie die de eland stuurde	117
Het huis onder de hoede van de berg die naar de hemel reikt	133
De berghelling die mij rijkdom en wijsheid schonk	145
De ontbijtende beer	150
9 Het Paradijs in zicht	153
10 Het Paradijs in de Grote Leegte	156
Vestigen aan het naamloze meer	156
Het vuur, symbool van de vrijheid	183
De wedergeboorte	190
De eenzame bevervallei	214
Paradijs in de grote leegte	225
11 Afscheid van het paradijs in de Grote Leegte	235
Het kariboekamp	239
Het kamp van de bronstige elandstieren	244
Het berggeitengraf	246
Het bomenkerkhof	254
Het paardenpad	258
12 Afscheid van de Grote Leegte	262
Het verborgen meer	262
13 Terug in de beschaving	264

Voorwoord

In de autobiografie, *Reis door de Grote Leegte*, weet de schrijver een goed beeld te scheppen van wat een menselijk schepsel beleeft in een maandenlange overlevingsstrijd in de wildernis van Noordwest Canada. Als hij na enkele weken verder moet met alleen een zakmes, een touwtje en een creditkaart wordt het echt spannend. Bart de Haas geeft de enorme ontberingen die hij heeft doorstaan goed weer. Ook bijzonder in zijn boek zijn de beschrijvingen van de wildernis, van de natuur in al zijn schoonheid en met al zijn uitdagingen en bedreigingen. Zijn grote kennis en ervaring op dit gebied hebben hem bij de Canadese indianen de naam *The white Indian* bezorgd. En terecht, anders had hij dit avontuur niet overleefd.

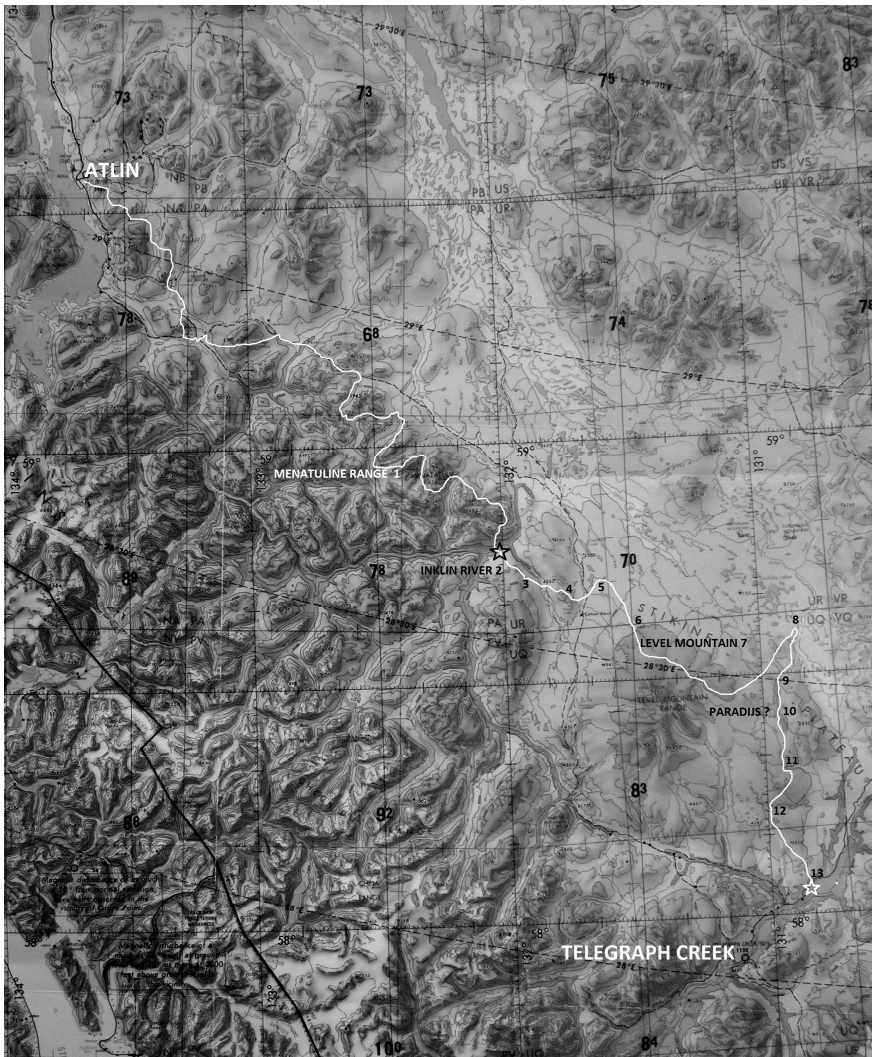
Naast de bijzondere aandacht voor plant en dier en voor natuurverschijnselen, met soms uiterst spannende momenten en dan weer aandoenlijke episodes, schenkt De Haas ook aandacht aan zijn psyche tijdens deze uitputtende reis. Hij is een ander mens als hij na bijna drie maanden weer een menselijk wezen ontmoet en in de zogenaamde beschaving terugkeert. De veel-zijdigheid van dit boek gaat dan ook verder dan een zoveelste reisbeschrijving. Door de illustraties van de hand van de auteur wordt het unieke beeld van deze levenstocht nog versterkt.

Veel mensen kenden Bart de Haas al van diverse Telegraaf-artikelen en van de TV serie *Marc-Marie in 't Wild*, maar dit authentieke boek geeft een betere kijk op zijn persoon. Al met al is *Reis door de Grote Leegte* een zeer lezenswaardig werk van deze schrijver, van wie we hopelijk nog meer mogen lezen en horen.

J.M. Corijn Consul Generaal Nederlandse ambassade Canada

Inleiding

Na vele zwerftochten, duizenden kilometers lang, door de Canadese wildernis gaat het toch een keer mis. Ergens in de Grote Leegte, de ontoegankelijke wildernissen in het noorden van Brits Columbia, verlies ik mijn rugzak met complete uitrusting, inclusief kaart, kompas en mijn proviand in een woest stromende rivier. Op mijn tocht naar de bewoonde wereld, ongeveer tweehonderd kilometer, leer ik geleidelijk aan mijn innige relatie met de natuur te verbreden en te verdiepen. Een rampzalige tocht wordt uiteindelijk een reis van vrede, een intense tevredenheid en waardering om te leven met alleen een zakmes, een stukje touw en een doosje natte lucifers en een onverbreekelijke verbondenheid met de wildernis. Hoe dichterbij de beschaving nadert, hoe moeilijker het wordt om het harde doch eerlijke en vrije bestaan in de wildernis te verlaten.

Kaart van de geschatte route

1 Het onbezorgde leven van een woudloper

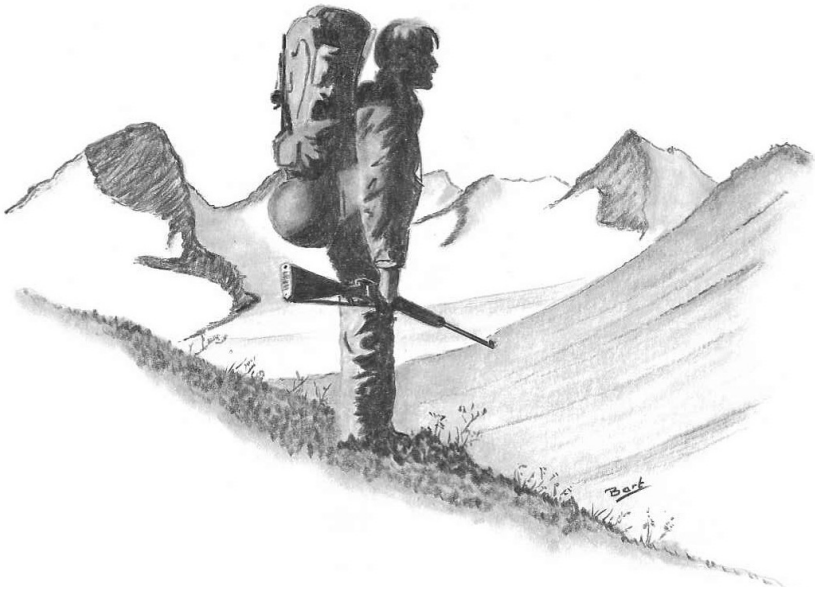
Het behaaglijke kampvuur brandt geruisloos, de met rook vermengde geur van geroosterd patrijzenvlees drijft laag door de wilgen en lost geleidelijk op in het donkergroen tussen de sparren. Mijn tent staat op een lage onbegroeide heuvel langs een naamloos meertje waar de zacht stromende Houdini kreek ontspringt. In het westen is net nog boven de sparrenwouden de kale onverwoestbare granieten top van Peridotite Peak zichtbaar. In stilte genietend lepel ik een salade van waterplanten, wilgenroos en niet geheel rijpe kraaiheidebessen uit mijn mok. Zo nu en dan neem ik een stukje patrijs van de scherp gepunte wilgentak en zuig het zachte vlees in kleine stukjes naar binnen en slik het dan door. In de laatste koelgele zonnestrallen bestudeer ik de kaart, de kaart van de Grote Leegte zoals de Tahltan en de Tlingit indianen dit immense onbewoonde gebied noemen. Het is nog twee dagen lopen naar de indrukwekkende Inklin rivier schat ik. Twee dagen door dichte naaldwouden, langs steile ravijnen en schaars begroeide valleien. Het is een prachtige augustusmaand, ik ben nu zo'n tweehonderd loopkilometers van de dichtstbijzijnde nederzetting ergens in het onherbergzame noorden van Brits Columbia. Ik schat dat ik ongeveer veertien dagen geleden uit Atlin, een kleine nederzetting van goudzoekers en pelsjagers, ben vertrokken, ik weet het niet zeker, het kunnen ook twintig dagen zijn. Het doet er ook niet toe, tijd is niet belangrijk in de wildernis.

Gedachteloos staar ik in de rode aangename gloed van het kampvuur, de koele nacht daalt als een deken tussen de sparren. De geeloranje gloed in het noordwesten wordt door een donkerblauwe hemel verdrongen en gaandeweg worden duizenden sterren zichtbaar in de traag opkomende inktzwarte nacht. De stilte is koel, volmaakt, zuiver als kristal. De wildernis is levenloos, het lijkt of alles tot het dodelijke absolute nulpunt is gedaald. Mijn lichaam is gevoelloos, volkomen ontspannen. Mijn geest is in volmaakte rust.

Dan verbreekt een jankende, huilende wolf ruw de paradijselijke stilte. Het doordringende lang aanhoudende geluid maakt mij met een schok weer wakker. Oneindig ver is de roep van de wolf te horen, hij weerkaatst tegen kale bergwanden en sterft dan langzaam weg in de oneindige naaldwouden. Dit is de wildernis in zijn zuiverste vorm, ik adem de frisse heldere nachtlucht in, de wolf jankt nog even na en dan

is de stilte weer teruggekeerd. De vuurgloed neemt langzaam af, ik maak nog een laatste ronde rond mijn kamp, mijn haveloze naar rook stinkende kleding rol ik op tot een kussen en kruip dan voldaan mijn slaapzak in.

Voor het ochtendgloren ben ik al wakker. De nachten zijn in het begin van augustus nog kort, ik heb dus weinig geslapen maar ben toch uitgerust. Het zachte zilveren nietige geluid van een paar mezen verwelkomen de eerste felgele zonnestralen. De wolkenloze lucht

kleurt naar lichtblauw. Een vliedun ijslaagje ligt op het water. De oneindige bossen komen tot leven, een specht hamert tegen een dode boom en een eenzame ijsduiker laat zijn melancholieke roep horen.

Snel trek ik de rits open, doe mijn schoenen aan en naakt schuifel ik naar het kampvuur. Wat bruine dennennaalden, droog gras, een paar keer blazen en de vlam kruipt langs de droge sparrentwijggjes omhoog. Nu worden de muggen lastig, een snelle wasbeurt in het ijskoude meer, en half afgedroogd trek ik mijn kleding weer aan. Het water in het zwartgeblakerde pannetje kookt inmiddels. Ik gooi een handvol sparrennaalden er in en zet de pan van het vuur. Vijf minuten later

slurp ik voorzichtig uit mijn mok hete heerlijk geurende sparren-naaldenthee, het begin van een nieuwe dag! Diep adem ik de met energie gevulde lucht in, het leven is goed.

Na enkele uren stijgen, ontvouwt zich een prachtig uitzicht over de boomloze berghellingen van de Menatatuline range. Ver aan de horizon zijn de imposante hagelwitte gletsjers van het kustgebergte zichtbaar. Aan de rand van een helling staan enkele kariboes mij nieuwsgierig aan te staren, ze komen in een lichte draf dichterbij en verdwijnen verontwaardigd snuivend weer uit het zicht. De noordelijke indianen hebben altijd een innige relatie met de kariboe gehad. De kariboe werd lang geleden gezonden door de Grote Geest om de naakte hongerige tweevoeters van kleding en voedsel te voorzien. De kariboes hebben de tweevoeters geleerd in harmonie te leven met de natuur, om niets te verkwisten. Daarom zijn ze misschien niet bang voor de tweevoeter en komen altijd even op bezoek. Ik heb jullie niet nodig jongens, ik heb nog een voorraadje rijst, noedels, granola en een heerlijke notenmix voor bijzondere momenten. Voorts heb ik nog wat geroosterd sneeuwhazenvlees, grouse of patrijzenvlees en een grote gerookte forel. Ik heb geen idee meer wanneer ik langs het Nakina meer kampeerde en daar op goed geluk 'La Grande Dame' uit het water haalde. Het was een heftig gevecht maar uiteindelijk belandde de regenboogforel in kleine reepjes in mijn kleine van sparrentakken gebouwde rokerij. Het kurkdroge gerookte forellen-vlees bewaar ik als tussendoortje.

Ik overnacht in de weldadige luwte van een knus valleitje op het zuidelijkste puntje van het plateau. Er is geen hout voor een behaaglijk kampvuur, de avond is ijsig koud. De dagen zijn lang, en de nachten zijn gelukkig kort. Laat in de nacht lig ik in mijn warme behaaglijke slaapzak in de open lucht de door het noorderlicht groen gekleurde nachtelijke hemel te bewonderen. De groene zeldzame sluiers zijn nauwelijks zichtbaar. Mijn rustige adem veroorzaakt een wolk grijze waterdamp. De wolk wordt steeds donkerder en dan is er niets meer.

De volgende ochtend pak ik met verkleumde handen mijn rugzak in en daal af tussen de weerbarstige wilgen en dwergberken, dan worstel ik door jeneverbesstruiken en kleine sparren tot ik voor de nagenoeg loodrechte wand van het Teditua ravijn kom te staan. Diep beneden mij kolkt een razende stroom. Als ik dit ravijn volg kom ik bij de Inklin rivier, nog ongeveer zes uur lopen schat ik. Ik kijk toch nog

even op de kaart en ik begin te twifelen. Kan ik dit ravijn wel volgen? Het ziet er onherbergzaam uit met dicht opeen staande hoogtelijnen en waarschijnlijk dicht begroeid met sparren. Bovendien zie ik dat de Inklin rivier vrij breed is en over een lange afstand tussen steile bergwanden geperst wordt. Had ik gisteren maar beter de kaart bestudeerd, dan had ik een andere route genomen. Ik besluit het ravijn in noordelijke richting te volgen tot ik naar het zuiden kan afbuigen en via Nahlin mountain in de richting van de Nahlin rivier kan afdalen. De Nahlin stroomt samen met de Sheslay rivier in de Inklin. Ten zuidoosten van Nahlin mountain zie ik op de kaart een stenige bedding langs de Nahlin rivier. Daar is waarschijnlijk een doorwaadbare plaats. Nu weet ik het zeker, ik besluit mijn route te verleggen.

Klimmend over met korstmossen begroeide rotsblokken en worstelend door dichte naaldbossen nader ik geleidelijk de steile boomloze hellingen van Nahlin mountain. Eenmaal op een minder steile helling probeer ik parallel met de hoogtelijnen te lopen. Slingerend rond diepe ravijnen vorder ik traag, maar het uitzicht is overweldigend. De eindeloze wouden in het zuiden, de sneeuwwitte bergen in het westen, het is een door mensen ongeschonden paradijs. Aan het eind van de middag daal ik af in een met kleine sparren begroeide vallei. Een ruisende kraakheldere koude beek slingert zich door open met gras begroeide veldjes en groepjes sparren. Een schitterende plek om te overnachten. Snel zet ik mijn tent op, verzamel wat taaie dode takken en leg een kampvuur aan. Het hout wil niet echt goed branden, de bomen groeien op deze hoogte, ongeveer veertienhonderdvijftig meter boven de zeespiegel, zeer traag, de jaarringen staan zo dicht opeen dat het zonder vergrootglas moeilijk is om de ouderdom te bepalen. Ik schat een stammetje van zeven centimeter middellijn op vijftig jaar oud. Er is ook geen zuchtje wind om het vuur van de nodige zuurstof te voorzien. Regelmatig wakker ik het dovende vuur aan met de deksel van mijn pannetje. Na een snelle rijstmaaltijd en een stukje sneeuwhaas slaat de koude toe en ik kruip snel in mijn behaaglijke onderkomen. Het is nog lang niet donker, ik heb een geweldige dag achter de rug. In mijn slaapzak lig ik ontspannen na te genieten van de schitterende wandeling, van de inspanning tegen de berghellingen en de indrukwekkende wildernis, maar bovenal van de vrijheid. Vrij zijn, onafhankelijk zijn, mijn eigen weg mogen kiezen, wat is het leven

toch mooi en eenvoudig. Mijn slaapzak wordt snel warm en ik verdwijn in een verkwikkende slaap.

De volgende ochtend, alreeds bij het ochtendgloren ben ik weer gereed om te vertrekken. De hemel is kraakhelder en het is bitter koud. Diep gedoken in mijn fleecce vest en jas, de hoed diep over de oren getrokken volg ik de boomgrens welke geleidelijk afbuigt naar het oosten. Mijn geweer heb ik op mijn rugzak gebonden om mijn handen diep in mijn zakken te kunnen steken.

Ergens diep onder mij in de brede vallei die voor mij ligt moet de Nahlin rivier stromen. Ik ben enigszins gespannen nieuwsgierig naar de rivier. Hoe zal hij er uit zien?

Tussen het hijgen door wordt het verre geruis van de rivier hoorbaar. Het terrein daalt snel af, maar het zicht blijft beperkt door de dichte begroeiing. Er komt geen eind aan. Het geraas van de stroom wordt steeds sterker, het terrein daalt steeds steiler af, maar de rivier blijft uit zicht. Na eindeloos zwoegen, komt de in het laatste zonlicht glinsterende rivier in zicht, een brede stroom die enkele honderden meters stroomafwaarts in een woeste bulderende stroomversnelling verandert. Het is al laat, ik ben doornat van het zweet en mijn voeten branden in mijn alreeds versleten schoenen. Ik weet niet precies waar ik aan de rivier sta, maar dat is niet belangrijk, als ik maar naar de andere oever kan komen. De snelstromende rivier is werkelijk indrukwekkend. Langs de oever speur ik naar een route om naar de andere oever te komen. Op deze plek zit gelukkig geen bocht in de rivier, maar hij lijkt wel diep. Ik meet tien passen af en markeer de afstand met een paar takjes. Stroomopwaarts gooi ik een takje in de rivier. Op het moment dat het takje het eerste merkteken passeer kijk ik op mijn horloge. Iets meer dan drie seconden later passeert het takje het tweede merkteken. De stroom heeft een snelheid van drie meter per seconde, dat is heftig! Als de rivier niet te diep is kan ik er wel door heen komen. Ik besluit om de poging te wagen om dan op de andere oever te kamperen, dan kan ik mijn kleding boven het kampvuur drogen zodat ik morgen met droge kleding weer verder kan trekken. Na enig zoeken vind ik een geschikte stevige populierenstam en bereid me voor om het schuimende donkere water van de rivier te doorschrijden. Voorzichtig, pas voor pas glibber ik over de gladde stenen door de hevige stroom. Even rusten, goed kijken, dan weer een pas, langzaam nader ik het midden van de rivier. De populierenstam

voorkomt dat ik meegesleurd word. Dan stap ik in een onzichtbaar diep gat, ik verlies mijn steun van de stam en ga onder. Ik stik zowat in een hap water, mijn kin stoot tegen de harde populierenstam. In een oogwenk verdwijnt de populierenstam in de rivier. Wanhopig probeer ik op te staan, het mislukt, ik heb geen steun meer, ik krijg geen adem meer. Ik probeer mijzelf op de rug te draaien om mijn hoofd boven water te krijgen, maar het lukt niet. Soms krijg ik grip op de stenige bodem, maar de stroom is sterker. Ik wacht zo lang mogelijk, maar nu moet ik toch een rigoureuze beslissing nemen. Ik wil het niet, maar het moet, het moet. Uiteindelijk zoek ik razendsnel naar de gesp van mijn heupriem, ik krijg hem niet los, ik word woest, dan schiet de heupriem los, mijn schouderbanden glijden van mijn schouders af. Maar ik ben nog niet bevrijd van mijn kostbare last, ik word nog steeds meegetrokken. Een snerpande pijn trekt door mijn nek. Mijn kompas, het koordje van mijn kompas zit om mijn nek en blijft haken aan een gesp van mijn schouderband. Ik weet mijn nek uit de strop te draaien en glibberend en glijdend kom ik boven, eindelijk lucht. Diep ademend,

hoestend en proestend probeer ik mijn rugzak te grijpen maar het is te laat, de rugzak wordt meegesleurd en verdwijnt in het schuimende, kolkende water.

2 De hel

Hij die door het water liep en zijn geest verloor

Hier spartel en glibber ik, midden in de rivier, de laatste zonnestralen zijn verdwenen. Woest grauwend struikel ik naar de oever en beseft dat de koude mij te pakken krijgt. Vanaf een rotsblok speur ik druipend de ziedende kolkende stroom af, in de hoop mijn rugzak weer te vinden. Wanhopig zoek ik langs de oever. Het is zinloos, alleen een schuimende waterval en een razende stroomversnelling is te zien. Minutenlang staar ik wezenloos voor me uit. Dit kan toch niet waar zijn? Ik ben alles kwijt! Geleidelijk kom ik bij mijn positieven, wat heb ik nog bij me? Niets natuurlijk, alles zat in mijn rugzak.

God ja, ik vind nog wat levensbelangrijke zaken in de borstzak van mijn overhemd: een zakmes, een luciferkokertje, mijn creditcard, samen met een twintig dollar biljet in een leren hoesje met een geldclip, een paar oude legitimatie bewijzen van buitenlandse legereenheden waar ik gedetacheerd ben geweest en een militaire vijfkampinsigne, keurig opgeborgen in een lederen pashouder. Dit insigne heb ik altijd heel belangrijk gevonden als een herinnering aan een uniek hoogtepunt in mijn leven. Alleen mijn zakmes en het luciferkokertje hebben waarde, de rest is zo belangrijk als een bagageverzekering, daar heb je wat aan, tweehonderd kilometer van de bewoonde wereld.

Weer sta ik minutenlang wezenloos voor mij uit te staren. Langzaam bekruipt mij een onbedwingbaar onzeker gevoel, dit is een regelrechte ramp! Ik probeer na te denken, het lukt mij niet, verstart sta ik in het niets te staren. Ik krijg nog geen controle over mijzelf, ik zie en hoor alles wel, maar het dringt niet tot mij door. Rillen en klappertanden doen mij uit mijn verdoving ontwaken. Laat ik eerst vuur maken voordat ik teveel afkoel! Voordat de nu ongestuvige duisternis invalt verzamel ik snel wat bruine dennennaalden, harsbolletjes, harskrumels en sparentwijgjes. Met mijn krachteloze bleekwitte vochtige

gerimpelde handen probeer ik de onderste dode takken van de in de nabijheid staande sparren af te breken. Het kost me erg veel moeite met mijn pijnlijke koude handen. Ik ruk de takken af van halfvergane boomstammen, dat is een stuk gemakkelijker. Aan hout geen gebrek. Tijdens het verzamelen van het hout kom ik ook weer enigszins op temperatuur, mijn kleding is opgewarmd en begint alweer te drogen. Netjes leg ik een aantal stenen in een kring en bouw de traditionele teepee en pagode vorm met daaronder de gemakkelijk ontvlambare dennennaalden en kleverige harsbolletjes. Zo nu nog een lucifer en ik kan mijn afgekoelde lichaam warmen aan een knappend comfortabel kampvuur. Ik draai het luciferkokertje open en probeer een lucifer aan te strijken.... Nat... Natte lucifers, geen vuur!!! Geen rugzak, geen geweer, geen vishengel, niets, verdomme, helemaal niets, niets..... Langzaam begint het tot mij door te dringen: dit is nog erger dan ik dacht, dit is inderdaad een ramp, ik ben koud en nat en mijn enkel begint te zwellen, ondanks dat ik me niet kan herinneren dat ik mijn enkel gestoten heb tijdens de overtocht. Dit is linke soep...

Door lichaams oefeningen in de traag vallende duisternis probeer ik mijn kleding en mijn lichaam verder te drogen. Zwaaiend, springend, knieheffend en dribbelend, voor zover dat mogelijk is met een gezwollen en pijnlijke enkel, ren ik als een dolle over de met mos begroeide bodem, tweehonderd kilometer van de bewoonde wereld, langs een bulderende rivier waar ergens richting oceaan mijn rugzak op de golven dobert. Dit proces herhaalt zich de gehele maanloze nacht: zitten, kleumen, bewegen, warm worden en weer zitten. De muggen zijn lastig, tergend zoemend zwermen ze om mij heen, zo nu en dan weet zo'n ellendeling ongezien tot in mijn huid door te dringen. Ik kan de verleiding niet weerstaan, ik krab mijn huid tot bloedens toe open.

Bij het ochtendgloren, in de eerste zonnestrallen krijg ik weer grip op de benarde situatie. Ik kom tot rust, de junco's en de mezen komen tot leven. De zon kruipt in mijn vermoeide lichaam, de mezen kwetteren zachtjes. Hangend aan sparrentakken jagen ze op larven en insecten, maken dan weer een paar snelle vleugelslagen tot een volgende tak en het hele proces begint weer van voren af aan. Mijn aandacht wordt getrokken naar de andere oever van de Nahlin. Langs de steile half begroeide hellingen klimmen twee wolven omhoog. Een donkere,

bijna zwarte wolf en een grijze wolf. Soms stoppen ze en kijken om naar de rivier, soms snuffelen ze wat in de wilgenstruiken. Waarom kijken ze telkens achterom? Ik observeer de hele bergheiling onder de wolven maar zie niets bijzonders. Zou er een wolvenburcht zijn? Een wolvenburcht ligt altijd binnen tweehonderd meter van een rivier, beek of meer. Binnen vijftig meter van de burcht is meestal een uitkijkpost, een heuvel met enige begroeiing als dekking tegen de heersende wind. De bodem moet uit zandgrond bestaan, hun poten zijn niet geschikt om een burcht in zwaardere grond te graven. Ik kan niets vinden. Het is al begin augustus, de pups hebben de beschermende veilige burcht al verlaten en verdoen hun tijd op een rendez vous plek, een terrein ter grootte van een voetbalveld waar ze leren jagen op kleine knaagdieren en waar de andere wolven regelmatig na de jacht terugkeren om hun prooi uit te braken en daarmee de jongen voeden. Er blijft ook altijd een wolf als babysit achter bij de kleintjes. Ik geef mijn spoorwerk op, ik zie geen enkele beweging of iets wat er op duidt dat er een burcht of een rendez vous plek is.

Alom doodse stilte, zelfs het geraas van de rivier lijkt te verstommen. De sparren staan te mediteren, geen zuchtje wind glijdt door de wilgen, de bergen in het noorden lijken bevroren.

3 Ik ga door het gordijn

Stoppen, zitten en nadenken, anders loopt het verkeerd af. Wat heb ik nog bij me? Ik controleer nogmaals mijn bezittingen: Een zakmes, een lekkend luciferkokertje met natte lucifers, een stukje vliegertouw van ongeveer anderhalve meter, dat is alles. De rest heeft geen waarde. Nee, wacht even, ik heb nog veel meer: een jas met koordjes, fleecvest, mijn vieze ondergoed, een broek, een broekriem, ritsen in mijn broek, sokken, schoenen, schoenveters, een overhemd, een hoed, een koordje aan mijn hoed, een kettinkje om mijn nek, en mijzelf! Op een platte steen leg ik de lucifers te drogen, in de hoop ze later te kunnen gebruiken. Hulp kan ik niet verwachten, niemand weet waar ik zit. Naar de kust lopen is onmogelijk door de ondoordringbare begroeiing. Telegraph Creek is ongeveer tweehonderd kilometer lopen naar het zuiden, naar Atlin is het ongeveer tweehonderd kilometer

naar het noorden. Al met al zal ik zonder verdwalen met een opgezwollen enkel vijftien tot vijftentwintig dagen onderweg zijn. Het is te doen, denk ik, maar, ik ken mijzelf, meestal schat ik het te optimistisch in. Op al mijn tochten door de Canadese wildernis heb ik talloze survivalsituaties meegemaakt, dagenlang geen voedsel, een beschadigd onbruikbaar kompas, slechte kaarten, een doornatte slaapzak die niet wilde drogen, maar nu is de toestand toch anders. Altijd had ik het gevoel 'iets achter de hand' te hebben, een complete uitrusting, een vishengel, een geweer. Mijn leven is altijd afhankelijk geweest van de luxe van een uitrusting, een uitstekende lichamelijke conditie en de kennis om wildernisproblemen het hoofd te bieden. Ik besef nu dat het anders is, ik kan nergens op terugvallen, ik moet het doen met wat ik nu nog over heb van mijn uitrusting: haveloze kleding, een mes, natte lucifers en wat voorlopig nog onbelangrijke spulletjes.

Voor velen is een huis, een auto, een baan, driemaal daags een maaltijd, medische verzorging en vele andere zaken een minimum voor een normaal leven. Mijn rugzak en uitrusting waren voor mij een minimum voor een normaal leven. Het levert stress en depressies op als men huis, auto of baan kwijtraakt, ik heb nu hetzelfde gevoel. Al mijmerend komt er een gedachte los; Wees nu eens eerlijk, dit had je toch altijd al gewild? Nu heb je de kans! Dit is eigenlijk een pracht kans! Aaaaah! De indianen hebben altijd zo geleefd. Wijze spreuken van 'elders'; oude wijze indianen, borrelen uit mijn geheugen op. Als je door het gordijn gaat kom je in een andere wereld, de wereld waarin wij altijd geleefd hebben. Als je geest daar gearriveerd is kom je in het paradijs, het land van melk en honing. Nu kan je een normaal leven leiden, nu zonder al die overbodige luxe. Een geweer en een werphen-gel zijn overbodige luxe artikelen, een rugzak, een tent? Gewoon belachelijk! Een slaapzak? Oh shit wat mis ik een slaapzak, deze laatste nacht was werkelijk slopend en gruwelijk koud. Toch prikkelt het mij, dit is eigenlijk leuk en uniek, dit maakt bijna niemand mee, ik word gewoon indiaan, zelfs een medicijnman zou jaloers zijn op de situatie waarin ik nu verkeer. Een medicijnman die de eenzaamheid van de wildernis intrekt, soms jarenlang, om zijn kennis te vergroten en zijn spirituele band met het universum te versterken en uit te diepen. Dit wordt een leerzame periode voor mij. Ik kom tot rust en ik ga door het gordijn.

Ik besluit door te gaan naar Telegraph Creek, naar het zuiden, anders moet ik weer terug door de rivier. Ik verlaat mijn kamp 'Hij die door het water liep en zijn geest verloor'.

Het is nu de tweede keer dat ik door dit gebied trek. Enkele jaren geleden probeerde ik de Telegraph Trail te volgen, een telegraafleiding die in 1860 dwars door de wildernis werd aangelegd vanuit het zuiden van de Verenigde Staten naar Alaska. Tientallen jaren is hij al niet meer gebruikt en de trail is volledig overwoekerd, er was bijna niets meer van te vinden tijdens mijn vorige tocht. Met een oude geologische kaart en een kompas moest ik mij toen een weg banen naar Telegraph Creek. Mijn positie is nu zeker dertig kilometer ten westen van de oude onzichtbare trail.

Honger heb ik niet, maar toch verzamel ik wat wilgenroos en nog niet geheel rijpe kraaiheidebessen. Ik leg een knoop in mijn T-shirt en prop hem vol met planten en bessen. Achter op mijn rug klem ik de knoop vast achter mijn broekriem en begin met de tocht naar de bewoonde wereld. Ik moet nu terug naar de beschaving, maar de fleur van het leven, de romantiek van de wildernis komt weer een beetje terug, maar het is nu puur overleven.

Het maken van vuur laat mij niet los, het is van levensbelang, de nachten zijn koud, soms vriest het, wat moet ik hieraan doen? De enige opties zijn het maken van een vuurboog of het zoeken en vinden van vuursteen. Op deze breedtegraad, 59° Noorderbreedte, groeien sparren, populieren, dwergberken en wilgen. Ik zoek een mooie rechte wilgentak uit en snijdt hem tot een duim dikke stok van ongeveer een voet lang. Aan de ene zijde snij ik een scherpe punt, het andere uiteinde snij ik zo rond mogelijk. Een wat dickere tak snij ik aan een kant vlak en boor met mijn mes enkele gaatjes in het vlakke deel en maak in elk gaatje een gleuf. Met het koordje van mijn hoed span ik een derde tak tot een boog, dan snij ik nog uit een kort stuk hout een blokje wat in mijn hand past. Mijn vuurboog is gereed! Het gehele proces heeft naar schatting een halve dag geduurd en in die tussentijd ben ik hinkend en strompelend waarschijnlijk enkele kilometers gevorderd. Ik trek door een smalle onbekende geleidelijk stijgende met sparren begroeide vallei. Zo nu en dan zie ik rechts van mij de kale hellingen van het kustgebergte. Achter mij is Nahlin mountain soms zichtbaar, voor mij een herkenningspunt om op koers te blijven. Er loopt een smalle beek die geheel schuil gaat in dichte wilgen-

struiken. De komende uren ben ik alleen maar bezig de vuurboog met mijn mes te perfectioneren, ondertussen jaag ik de wolken muggen weg en pluk ik wat bittere wilgenblad, wilgenroos en de nog onrijpe kraaiheidebessen. Bij elke pauze pluk ik wat duizendblad om mijn gezicht in te smeren, dat houdt de muggen een beetje op afstand.

De beek loopt steeds meer op in oostelijke richting en ik besluit om weer op gelijke hoogte te blijven lopen, op een zuid tot zuidwestelijke koers. Het terrein verandert niet, doodstille wouden met een zachte met mos begroeide bodem lijken zich tot in het oneindige uit te strekken.

Het zingende water verjaagt de duivel

Het einde van de middag kondigt zich aan, ik sta voor een beek die stroomopwaarts ongeveer in zuidoostelijke richting verdwijnt. Ik heb lang genoeg gestrompeld, het is tijd om voor een onderkomen te zorgen. Ik voel de vermoeidheid van de voorafgaande slapeloze nacht in mijn benen.

Geruime tijd ben ik bezig van sparrentakken een matras en een windscherm te maken. De shelter geeft mij een gevoel van geborgenheid, klein en knus. Voldaan zit ik vanuit mijn paleisje naar de kabbelende beek te kijken. Het ruisende water is slaapverwekkend, ik word loom.

Ik moet moeite doen om me weer in beweging te zetten, maar ik moet wel, ik heb vuur nodig, vuur en warmte. Met tegenzin doe ik een poging om vuur te maken. Het hout van de vuurboog is nog niet echt uitgedroogd, maar ik hoop door de vuurboog te gebruiken warmte op te wekken waardoor pen en gat misschien opdrogen. Gespannen span ik het koord rond de stok, verzamel wat verpulverde dennennaalden, droog gras en wilgenpluizen onder de inkeping en voorzichtig haal ik de boog heen en weer. Ik verhoog de snelheid en na enkele minuten dringt een rokerige branderige geur in mijn neusgaten. Gaat het mij lukken? Zal ik vuur kunnen maken? De spanning stijgt, de boog beweegt sneller heen en weer, meer rook, meer warmte, ja daar komt zwarte stof rond de stok, het gaat lukken! Dan schiet de stok uit de boog..... Emotieloos staar ik naar de wegkringelende rook. Het koordje is door de wrijving gesmolten. Ontmoedigd ga ik op mijn sparrentakkenbed liggen en staar naar het sparrentakken scherm boven mij. Dit is kl... Het wordt koud, bibberend doe ik wat oefeningen en

loop wat kata's, dat zijn schijngevechten uit mijn karate tijd, tot mijn temperatuur weer is gestegen. Ik heb geen zin meer om te bewegen, ik wil slapen, ik wil liggen, maar ik moet wel bewegen anders raak ik onderkoeld.

Ik heb wat droge eivormige elanden keutels gevonden, daar smeer ik mijn polsen, handen en enkels mee in, in de hoop de muggen daarmee te verjagen. Mijn gezicht wrijf ik in met stukjes duizendblad, dat geeft een wat prettiger geur, en de muggen zijn nu minder lastig. Dan begraaft ik me helemaal onder de sparrentakken, diep in mijn fleece en regenjas, met mijn handen tussen mijn benen. De doodstille nacht en de ruisende beek halen mij uit de werkelijkheid. Langzaam glijd ik af in een rusteloze slaap.

In de diepe inktzwarte duisternis komt geleidelijk aan een gruwelijk, afzichtelijk gezicht te voorschijn. Een woeste baard en wijd open-gesperde ogen komen steeds dichterbij. Het kijkt mij aan, ik houd mijn adem in. Ik zuig mijn lichaam vol met lucht, maar kan niet meer ademen. Ik wil weglopen maar mijn benen weigeren dienst. Mijn huid wordt ijskoud, mijn haren doen pijn. Een vreselijke angst dringt tot in het diepst van mijn wezen en dan is er niets meer. Ben ik wakker of droom ik? Verstard lig ik te luisteren, ben ik wakker of niet? Heel traag dringt het tot mij door dat het een enge droom was. Mijn hart raast nog als een dolle, maar komt geleidelijk aan tot rust. De angst vloeit weg en stil lig ik te luisteren naar de murmelende beek. Wat had dit te betekenen? Ik weet het niet, was deze droom een slecht voor-teken? Ik kom er niet uit, mijn hoofd raakt vermoeid, zachtjes sluimer ik weer weg.

Sluimerend, bibberend en zo nu en dan bewegend sleep ik me door de uitputtende nacht. De muggen zijn minder lastig, ik weet echter niet wat prettiger is, de muggen of de stank van de elandenpoep.

Elke keer als ik wegval in een naar mijn idee ondiepe slaap komen de dromen, gruwelijke dromen, werkelijkheid en droom wisselen elkaar af. Soms lig ik ontspannen te luisteren naar de kabbelende beek, soms glijd ik weg in een onrustige slaap. Dan komen de dromen weer terug, weer dat gruwelijke gezicht uit de onpeilbare diepte van mijn geest, maar steeds minder vaak keert die duivelse blik terug en lijkt eindelijk weg te zweven naar de oneindige diepte van het heelal. Van de berghelling daalt een vrolijke lach en golft door de eenzame sparren-wouden. Er wordt gelachen, er zijn druk pratende mensen, ze zijn

vrolijk, ze hebben plezier, dan besef ik dat de gesprekken uit de beek komen. Het ruisen en spetteren van het water klinkt als muziek in mijn oren, zijn er toch mensen? Lang lig ik te luisteren. De muziek komt uit de ruisende beek.

De korte nacht geeft mij niet voldoende rust. In het begin van augustus is er maar een paar uur duisternis, toch lijkt het een eeuwigheid, en tegelijkertijd zo kort. Ik geniet van mijn onderkomen, eigenlijk wil ik hier niet weg, het is zo heerlijk knus en zelfs gezellig. Waarom wil ik niet weg? Ik wil toch terug naar de bewoonde wereld? Ik wil gewoon maar liggen, niet bewegen, gewoon liggen.

Ik zal een andere dagindeling moeten maken. 's Morgens vroeg en aan het eind van de dag als de temperatuur daalt, ben ik van plan om te gaan lopen en in de warmte van de middag en in het duistere deel van de nacht slapen. 's Nachts lopen, helaas de koudste periode, is te gevaarlijk, maar het is niet anders.

Ik verzamel wat moed en stram, stijf en koud sta ik op en probeer mijn lichaam op temperatuur te krijgen. Op een schuine kale helling vind ik kleine nietige bosbessenstruikjes. Op mijn knieën kruipend pluk ik handenvol bessen en geniet intens van elke bes die in mijn mond verdwijnt. Ik ga wederom door het gordijn en kom weer in een andere wereld. Door het bessenplukken daalt er een vredige stilte op mij neer, de wereld is weer anders, het groen is een ander groen, de bomen zijn niet meer gewoon bomen, het zijn wezens die mij aanstaren, die mij iets willen vertellen, maar ik versta het niet.

Ik moet nu echt verder. Ik slurp mijn buik vol met het ijskoude zingende water uit de beek. Ik weet niet wanneer ik weer water zal vinden. Na het bosbessenontbijt neem ik afscheid van mijn hutje 'het zingende water verjaagt de duivel' en trek de onzekerheid in.

De dichte sparrenwouden belemmeren het uitzicht, de zon is achter een dik altostratus wolkendek verdwenen. Het geeft de wildernis een sombere sfeer, de bomen staren mij troosteloos aan, er is regen op komst. Meestal komt bij deze bewolking de wind uit het westen of zuidwesten. Voor mijn gevoel loop ik naar het zuiden maar zeker weten doe ik het niet. Ik probeer de kaart voor mijn geest te halen maar het lukt niet. Het maakt mij ook niet zoveel uit, mijn gedachte aan voedsel verdringt de andere problemen. Tot nu toe heb ik een paar handen kraaiheidebessen, bosbessen en soms een enkele aalbes gegeten. Langzamerhand verdwijnt echter het hongergevoel. Dit is een

gevaarlijke situatie, het lichaam vraagt niet om voedsel, terwijl het absoluut noodzakelijk is om de verloren energie weer aan te vullen.

In de dichte sparrenbossen zijn veel Arnica planten te vinden. De bladeren beginnen al enigszins te verkleuren. De gele bloemen zijn al verdwenen. Regelmatig prop ik wat gekneusde bladeren rondom mijn enkel.

Soms zijn er open grazige plekken tegen de begroeiide helling van de smalle vallei, dan kruip ik weer op mijn knieën om bosbessen te verzamelen. Ik moet ze direct opeten, want ik heb, behalve mijn T-shirt niets om ze in te bewaren.

De dag vordert langzaam, het tempo is laag, mijn hoofd zegt geen haast te maken, er is niets aan de hand, het is gewoon een deel van je leven zegt een klein stemmetje, geniet ervan. Ik krijg weer oog voor de schoonheid van de wildernis, de bomen staren mij aan, de planten nodigen mij uit om te zitten en bessen te plukken. Soms is een berghelling tussen de bomen zichtbaar, de onoverwinnelijke berg die kracht geeft, maar niet met zich laat spotten. De begroeiing verandert nauwelijks totdat populieren en wilgen tussen de dicht opeen staande sparren zichtbaar worden. De ratelpopulieren staan op een droge helling en de wilgen vertellen dat er water in de buurt is. Enkele minuten later sta ik voor een klein rimpelloos meer, een kleine oase, verscholen in de oneindige wouden van het noorden. Fantastisch, schitterend, een aangenaam gevoel gaat door mij heen, een klein vonkje, een klein moment van intens genot, zo intens, zo zuiver.

Een paar volwassen talingen, kleine eenden, liggen stil op het water. De woerd heeft een schitterende roodbruine kop met een brede glanzend groene oogstreep. Vleugels en rug zijn egaal grijs en onder zijn donkere staart is nog net een felgele stuit te zien. Het vrouwtje is eenvoudig bruin, beide hebben ze een groene vleugelstreep. Voedsel! De gedachte aan een smakelijk hapje eend doet mij watertanden. Het hongergevoel keert weer terug, geen smakeloze waterplanten, nee eend moet ik hebben, maar hoe? De bekende indianen truc? Langs de oever ligt een afgebroken populierenstam. Ik trek mijn kleding uit, de muggen vallen onmiddellijk aan. Ondanks dat sluip ik voorzichtig naar de boom en nog voorzichtiger schuif ik hem het water in en glijd erachteraan. Het water is koud, maar de muggen zijn verdwenen. Verscholen achter de stam zwem ik langzaam in de richting van de eenden. Rustig blijven, geen golven maken, geen gespetter. Ze kijken

op, ze worden onrustig, met ingehouden adem blijf ik minutenlang bewegingloos in het water liggen. Dan is het ijskoude water niet meer te harden, mijn spieren verstijven. Met mijn laatste krachten zwem ik terug naar de oever, de eenden gaan op de wieken en verdwijnen uit het zicht. Het doet mij eigenlijk niets, volgende keer lukt het wel, maak ik mijzelf wijs. Voorzichtig bewegend komt mijn lichaam weer op temperatuur. Warmte is nu weer belangrijker dan voedsel. De muskieten hebben mijn opwarmende lichaam ook weer gevonden. In grote hordes vallen die ellendige bloeddorstige hufters mij aan. Zoemend en gonzend zeuren ze om mijn hoofd, gillend kruipen ze in mijn oren. Irritant vliegen ze met tientallen tegen mijn gezicht. Ik moet hier weg. Mijn jas en mijn fleece trek ik tijdens het lopen niet aan, ze zijn mijn enige isolatie gedurende de nacht. Daarom ontstaan er wondjes op mijn gezicht, armen en handen, veroorzaakt door de scherpe sparnnaalden en ruwe wilgentakken. Het zal niet zo snel genezen, telkens worden ze weer opengehaald. De mouwen van mijn overhemd zijn aan flarden gescheurd. Mijn stemming daalt weer naar een dieptepunt, koud, een gezwollen enkel, helpt dat Arnicablاد nu eigenlijk wel? Honger, mijn huid is behoorlijk geïnficeerd, wat een kl.....zooi. Ik schaam me dood, wat ben ik toch zielig! Geniet hier van! Wie is in staat om dit mee te maken! Dit is avontuur, dit is leven! De vonk helpt, met een overdreven geforceerde enthousiaste stemming keer ik weer terug naar de werkelijkheid. De wondjes doen pijn, daar moet wat aan gedaan worden. Ik verzamel populieren- en Arnicablاد. De bladeren worden in kleine stukjes gesneden, ik kauw het tot een papje en bedek dan de meest geïnficeerde wonden. Het gehele proces duurt zeker een uur, in die tussentijd koel ik weer sterk af en tijdens de oefeningen vallen de zelfgemaakte kompressen weer van mijn lichaam af. Het maakt mij niet zoveel uit, elke dag moet de behandeling zoveel mogelijk herhaald worden in de hoop dat de wonden genezen. De uren gaan voorbij, ik weet niet hoever ik gevorderd ben, het maakt ook niets uit, mijn behoefte aan energie en water is belangrijker. Gewoon door blijven lopen tot in het paradijs. Neen, ik loop al door het paradijs. De zuivere stilte van de wildernis beïnvloedt mijn geest, een weldadige kalmte valt over mij heen, het raakt mij tot in het diepst van mijn wezen, niets is belangrijk meer, het hier zijn is een wonder. Dit primitieve bestaan begin ik nu eigenlijk wel leuk te vinden, daar in de verre beschaving hebben vele 'survivalaars' de boekenkast volstaan